

नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४३) काठमाडौं, असार १७ गते २०५० साल (अतिरिक्तमङ्क २१(क))

भाग १

शाही सम्बोधन

संसद सचिवालयको सूचना

श्री ५ महाराजाधिराजबाट संसदको पाँचौं अधिवेशनको दुबै सदनको संयुक्त बैठकलाई सम्बत् २०५० साल आषाढ १७ गते रोज ५ का दिन बस्नेको सम्बोधन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

रातिनिधि सभाका सभामुख,
राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष
तथा सांसदहरू ।

१. आज संसदको पाँचौं अधिवेशनलाई सम्बोधन गर्न पाउँदा हामीलाई खुशी लागेको छ । सुदृढ हुदै गएको प्रजातन्त्रको यो आधारशिलामा मेरो सरकारले आर्थिक विकासका लागि नीतिगत आधार र कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कार्यान्वयन गरिराखेको छ । आगामी आर्थिक वर्षमा मेरो सरकारले अवलम्बन गर्ने विकास नीति र कार्यक्रमका साथै प्रशासन एवं परराष्ट्र सम्बन्धमा गरिने सुदृढीकरणका प्रयासले संसदीय प्रजातन्त्र र विकासलाई थप टेवा पुग्नेछ।

२. स्थानीय निकायहरूको सक्रियता र जन-सहभागिता प्रजातन्त्र र न्यायपूर्ण विकासका अनिवार्य शर्त हुन् भन्ने मानेर मेरो सरकारले प्रारम्भ गरेको विकास कार्यक्रमहरूको प्रतिफल सकारात्मक देखिएको छ । स्थानीय विकास कार्यक्रमहरूको समन्वय जिल्ला विकास समितिहरूले नै गर्ने नीतिलाई प्रभावकारी बनाउँदै आगामी आर्थिक वर्षमा स्थानीय निकायहरूलाई अझ बढी सुदृढ बनाउन यी निकायहरूको आर्थिक तथा भौतिक साधन र सुविधामा क्रमशः मेरो सरकारले बृद्धि गर्दै लानेछ । साथै ग्रामीण महिलाहरू तथा दुर्गम क्षेत्रका विपन्न जनताको जीवनस्तर उठाउने कार्यक्रममा पनि जोड दिइनेछ ।

३. मेरो सरकारले धान्न नसकिने गरी विकास आयोजनाहरूको संख्या मात्र विस्तार गर्दै लानुको सट्टा बढी भन्दा बढी जनता लाभान्वित हुने र प्रतिफल सुनिश्चित भएका आयोजनाहरूमा बजेट विनियोजन गरी आयोजना समयमै सम्पन्न गर्नेतर्फ ध्यान दिनेछ । विकास आयोजनाहरूको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयमा स्थापना भएको केन्द्रीय अनुगमन तथा मूल्यांकन महाशाखालाई अरु सक्रिय बनाइनेछ ।

४. अर्थ ब्यवस्थालाई उदार र प्रतिस्पर्धात्मक बनाउने हेतुले मेरो सरकारले उद्योग, वाणिज्य, पर्यटन, विदेशी विनिमय आदि क्षेत्रमा अपनाएका नयाँ नीतिहरूको फलस्वरूप देखिएका सकारात्मक परिणामहरूलाई ध्यानमा राखी सुधारको यो क्रमलाई अझ अगाडि बढाउनेछ । स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्ताहरूको रुचि र विश्वासलाई अझ गहिरो पार्न थप उपयुक्त कानूनहरूको निर्माण गरिनेछ । औद्योगिक प्रबर्द्धनको क्रममा वातावरण संरक्षण, प्रविधियुक्त जनशक्तिको विकास र राष्ट्रिय उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्न संस्थागत आधार खडा गरिनेछ ।

५. देशमा विद्यमान उदार आर्थिक वातावरण तथा नेपाल भारत वाणिज्य संझौता र सार्क राष्ट्रहरूबीच हालै सम्पन्न दक्षिण एशियाली सौविध्यप्राप्त ब्यापार संझौताको आधारमा देशको निकासी ब्यापारलाई देशगत र वस्तुगत रूपमा विविधीकरण गरी ब्यापार असन्तुलन क्रमशः घटाउँदै लानेतर्फ मेरो सरकार क्रियाशील रहनेछ ।
६. मेरो सरकारले उदार आर्थिक नीति अनुरूप कर प्रणालीमा ब्यापक र दूरगामी सुधार गर्ने प्रक्रियालाई अगाडि बढाउनेछ । अर्थतन्त्रमा स्थिरता कायम राख्न वित्तीय घाटा, मौद्रिक विस्तार र मूल्यस्थितिलाई एउटा निश्चित सीमाभित्र राख्ने प्रयत्न पनि गरिनेछ । संस्थानहरूको निजीकरण कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्षमा क्रमिक रूपमा अगाडि बढाइनेछ । वित्तीय क्षेत्रको निरन्तर अनुगमन र मूल्यांकन गर्दै निजी क्षेत्रमा वित्तीय संस्थाहरूको स्थापनासंगै पूंजी बजारको विकासलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
७. मेरो सरकारले अत्यावश्यक वस्तुहरूको आपूर्ति व्यवस्थामा उपभोक्ता समूह तथा सहकारी संस्थाहरूलाई संलग्न गराउन प्रेरित गर्नेछ । निजी क्षेत्रभित्र पनि प्रतिस्पर्धात्मक वातावरणको सृजना गरी आपूर्ति स्थितिमा सुधार गर्ने क्रम जारी राखिनेछ । त्यस्तै दुर्गम क्षेत्रहरूमा खाद्यान्न आपूर्ति गर्ने व्यवस्थामा पनि सुधार गर्दै लगिनेछ ।
८. नयाँ पर्यटनस्थलको पहिचान गर्नुका साथै पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक पूर्वाधार विकसित गर्दै मेरो सरकारले लगानीकर्ताहरूलाई विभिन्न पर्यटन व्यवसायतर्फ आकर्षित गराउनेछ । स्वस्थ प्रतिस्पर्धाको आधारमा स्तरीय र सुरक्षित सेवा पुर्याउने किसिमको वायुसेवा नीति अपनाइनेछ । दुर्गम क्षेत्रका विमानस्थलहरूको भौतिक सेवामा सुधार ल्याइनेछ ।

६. मेरो सरकारले कृषि प्रसार एवं तालिमलाई प्रभावकारी बनाउँदै सिंचित क्षेत्रमा बढी उत्पादकत्व हासिल गर्न उपयुक्त बाली, फलफूल तथा पशुपंछी विकासका कार्यक्रममा जोड दिनेछ । कृषि सामग्रीको विक्री वितरण, संचय, प्रशोधन आदि कार्यमा सहकारी संस्थाहरूलाई संलग्न गराउनेतर्फ जोड दिंदै मेरो सरकारले प्रतिस्पर्धात्मक मूल्यमा समयमै रासायनिक मलको आपूर्ति गर्ने जस्ता कुरामा सहकारी संस्था र निजी क्षेत्रलाई समेत संलग्न गराउनेछ ।
१०. एकीकृत भू-सूचना प्रणालीद्वारा जग्गा-जमीनको सम्पूर्ण लगतलाई ब्यवस्थित र अद्यावधिक बनाउँदै द्वैध स्वामित्व समाप्त गर्नेतर्फ प्रारम्भ गरिएका प्रयासहरूलाई आगामी आर्थिक वर्षमा अघि बढाइनेछ ।
११. मेरो सरकारले जनसहभागिताका आधारमा वनसंपदाको संरक्षण र उपयोगलाई प्रोत्साहित गर्नेछ । सरकारी वन तथा जनतालाई संलग्न गराई सामुदायिक, कबुलियत र निजी वनहरूको उचित ब्यवस्थापन र विकासका लागि कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन् । जलाधार क्षेत्र र त्यसका पूर्वाधारहरूको संरक्षण गर्ने कार्यक्रमहरू पनि संचालन गरिनेछन् । राष्ट्रिय निकुन्ज, आरक्ष र संरक्षण क्षेत्र वरिपरिका जनतालाई समेत सहभागी गराई वन पैदावारहरूको आपूर्ति तथा संरक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१२. मेरो सरकारले कम खर्चिलो प्रविधि अपनाई ग्रामीण क्षेत्रको खानेपानी सुविधामा व्यापक विस्तार गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्नेछ । शहरी क्षेत्र र काठमाडौं उपत्यकामा खानेपानीको आपूर्ति बढाउने एवं पानीको चुहावट र प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन् । सही सुकुम्बासीहरूको पहिचान गरी उनीहरूलाई बसोबास गराउने काम पनि अघि बढाइनेछ । त्यस्तै, शहरी बस्तीहरूको योजनाबद्ध विकासतर्फ पनि मेरो सरकारले कदम चाल्नेछ ।

१३. मेरो सरकारले यातायात विकासको क्षेत्रमा निर्माणाधीन राजमार्ग र सहायक राजमार्गहरूको निर्माण पूरा गर्नुका साथै सदरमुकाम जोड्ने सडकलाई प्राथमिकता दिई निर्माण कार्य जारी राख्नेछ । त्यसै गरी जलविद्युत आयोजना संचालनका लागि पूर्वाधार सडकको निर्माण गर्नुका साथै निर्मित सडकहरूको मर्मत र संभार गर्ने कार्यक्रमलाई अघि बढाइनेछ । स्थानीय सहभागितामा निर्माण हुने जिल्लास्तरीय सडक, घोडेटो-गोरेटो र भोलुङ्गे पुलका लागि पनि साधन र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
१४. मेरो सरकारले विद्युत आपूर्तिको समस्या हल गर्न अल्पकालीन उपायका रूपमा मौजुदा जलविद्युत केन्द्रमा सुधार, तापीय विद्युत केन्द्रको स्थापना तथा विद्युत आयात जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गर्नेछ । थप विद्युत उत्पादनका लागि मझौला जलविद्युत आयोजनाको निर्माणलाई अघि बढाइनेछ । जलविद्युत विकासमा निजीक्षेत्रलाई निरन्तर प्रोत्साहित गरिनेछ । सिंचाई आयोजनाहरूको छनौट, निर्माण, संचालन र मर्मत संभारमा उपभोक्ता कृषकहरूलाई संलग्न गराउने नीति र कार्यक्रमलाई अघि बढाइनेछ । ठूला आयोजनाहरूको तुलनामा साना आयोजनाहरूको लागत-प्रभावकारितालाई ध्यानमा राखी जनसहभागिताको आधारमा संचालन हुन सक्ने साना आयोजनाहरूको निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ । बाढी तथा नदी कटान समस्या समाधान गर्नेतर्फ पनि जनसहभागिताका आधारमा नदी नियन्त्रण कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१५. मेरो सरकारले प्राथमिक शिक्षाको विस्तार र शैक्षिक गुणस्तरको विकासमा जोड दिनेछ । छात्राहरूको निम्ति छात्रवृत्ति र महिला शिक्षिकाहरूको थप व्यवस्था मिलाइनेछ । स्तरयुक्त पाठ्यक्रम र पाठ्य सामग्रीको विकास, विद्यालयहरूको भौतिक सुविधामा वृद्धि र शिक्षक तालिम कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनुका साथै परीक्षा प्रणाली र शैक्षिक उपकरण आदिमा सुधार गरिनेछ । पूर्वाधार भएका विद्यालयहरूमा उच्चमाध्यमिक शिक्षाको विस्तार गर्नुका साथै संस्कृत शिक्षालाई

ब्यावहारिक बनाउनेतर्फ ध्यान दिइनेछ । उच्चशिक्षाको व्यवस्थापनमा समयानुकूल सुधारका साथै शिक्षाको गुणात्मक विकासमा मेरो सरकारले ध्यान दिनेछ। मेरो सरकारले विभिन्न जनजातिका सांस्कृतिक परम्परालाई प्रोत्साहित गर्नुका साथै राष्ट्रको धार्मिक, पुरातात्विक र सांस्कृतिक धरोहरको संरक्षण कार्यमा विशेष जोड दिनेछ।

१६. स्वास्थ्यतर्फ मेरो सरकारले आधारभूत प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा तथा परिवार नियोजन एवं मातृशिशु कल्याण कार्यक्रमलाई ग्रामीणस्तरसम्म संचालन गर्न प्राथमिकता दिनेछ । साथै, आधुनिक चिकित्सा प्रणालीको सेवाको स्तरमा पनि सुधार गरिनेछ ।
१७. मेरो सरकारले ब्यावसायिक तथा सीप विकास तालिमलाई प्रभावकारी बनाई यस्ता तालिमहरूद्वारा खास गरी महिला बेरोजगारहरूको समस्या समाधान गर्नेतर्फ कार्यक्रम संचालन गर्नेछ ।
१८. आगामी आर्थिक वर्षमा पनि मेरो सरकारले दुर्गम जिल्लाका सदरमुकामहरू तथा ग्रामीण क्षेत्रहरूमा दूर संचार सेवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम जारी राख्नेछ । गाउँ विकास समितिसम्म हुलाक सेवा पु-याउने नीति अनुरूप थप हुलाक कार्यालयहरू खोल्नेछन् ।
१९. मेरो सरकारले प्रशासनिक कार्यविधिमा सरलीकरण तथा कर्मचारीहरूको हौसलामा वृद्धि गरी प्रशासनयन्त्रलाई सक्षम र सेवामूलक बनाउन प्रशासन सुधारको क्रम जारी राख्नेछ। जनतालाई छिटो-छरितो र सरल प्रक्रियाद्वारा न्याय प्रदान गर्ने नीति अन्तर्गत न्याय प्रशासनलाई सक्षम र सुदृढ बनाउनेतर्फ पनि मेरो सरकार क्रियाशील रहनेछ। जनताको मौलिक हक तथा मानवअधिकारको सुरक्षा र संमान गर्दै गृह प्रशासनलाई अभ्र भरपर्दो र विश्वसनीय बनाइनेछ । नेपाल प्रहरीको संगठनात्मक पक्ष र कार्यशैलीमा आवश्यक सुधार गरिनेछ । नेपालीहरूलाई नागरिकताको प्रमाणपत्र सही र सरल तरिकाले उपलब्ध गराउन प्रक्रियामत कुराहरूमा सुधार गरिनेछ ।

२०. शाही नेपाली सेनाको दक्षता र जनशक्तिलाई राष्ट्रिय विकास कार्यमा संलग्न गराउने मेरो सरकारको नीतिलाई कायमै राखिनेछ । यसका साथै संयुक्त राष्ट्र संचको आह्वानमा गरिने अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति र सुरक्षा स्थापना कार्यमा शाही नेपाली सेनाको सहभागिता जारी नै राखिनेछ।
२१. संयुक्त राष्ट्र संचको बडापत्र र असंलग्नताको सिद्धान्तप्रति प्रतिबद्ध रही मेरो सरकारले सबै मुलुकहरूसंग शान्ति, मित्रता र सहयोग बढाउने परराष्ट्र नीति कायमै राख्नेछ । हाम्रो निकटतम छिमेकी मित्रराष्ट्रहरू भारत र चीनसंग रहेको हाम्रो सुमधुर सम्बन्धलाई पारस्परिक हितका निम्ति अझ गाढा बनाइनेछ । हालै हामीबाट गरिबक्सेको भारतको राजकीय भ्रमण र भारतका प्रधानमन्त्री श्री पी.भी. नरसिंह रावले गत वर्ष गर्नुभएको नेपालको औपचारिक भ्रमणले दुई देश बीचको मित्रता अझ सुदृढ पार्नमा सघाउ पु-याएको छ भन्ने मेरो सरकारको विश्वास रहेको छ । भरखुरै भियनामा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्रसंघीय मानवअधिकार सम्बन्धी विश्व सम्मेलनमा हाम्रा प्रधानमन्त्रीको नेतृत्वमा नेपालको सक्रिय सहभागिता मानवअधिकारप्रति नेपालको गहिरो आस्थाको अभिव्यक्ति हो । साथै प्रधानमन्त्रीको फिनल्याण्ड र इजरायलको औपचारिक भ्रमणबाट नेपाल र ती देशहरू बीच रहिआएको सम्बन्ध बढी सुदृढ हुन पुगेकोछ । दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठनलाई अझ प्रभावकारी बनाउनेतर्फ पनि मेरो सरकार क्रियाशील रहनेछ। भूटानी शरणार्थी समस्याको चाँडो समाधान गर्नेतर्फ मेरो सरकारले कूटनीतिक प्रयास जारी राख्नेछ ।
२२. प्रजातन्त्रलाई सुदृढ गर्दै न्यायोचित आर्थिक विकासको गति तीब्र पार्न मेरो सरकार कटिबद्ध रहेको छ । हाम्रो संविधानले लक्षित गरेको समतामूलक समाज र जनतामुखी विकास ढाँचा निर्माण गर्न कार्यरत मेरो सरकारलाई सम्पूर्ण नेपालीबाट सक्रिय सहयोग र समर्थन प्राप्त हुने कुरामा हामी विश्वस्त छौं । आर्थिक र प्राविधिक

खण्ड ४३ अतिरिक्ताङ्क २१(क) नेपाल राजपत्र भाग १ मिति २०४६।३।१७

सहयोगद्वारा हाम्रो विकास प्रयासमा सघाउ पुर्याउने सबै मित्रराष्ट्रहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्थाहरूप्रति मेरो सरकार हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छ ।

श्री पशुपतिनाथले हामी सबैको कल्याण गरून् !

जय नेपाल !

हुकूम अबसे बमोजिम,
जीवनलाल सत्याल
संसदको महासचिव

(८)

सदकः श्री ५ को सरकार, मुद्रण विभाग, सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल
आधिकारिकता मुद्रण भवमी गवाट प्रमाणित गरिएको छ, मात्र लागु हुनेछ।

260